

Triin Teramäe

Teie 18.09.2025

Meie .03.2026 nr 1-6/26-59/2

Vastus kollektiivsele pöördumisele „Eesti kool on eesti keele kodu“

Austatud kollektiivse pöördumise esindaja

Riigikogu juhatus võttis 25. septembril 2025 aastal menetlusse Triin Teramäe algatatud kollektiivse pöördumise „Eesti kool on eesti keele kodu“.

Riigikogu menetleb kollektiivseid pöördumisi Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (RKKTS) 18². peatüki „Kollektiivse pöördumise menetlemise kord“ alusel. Riigikogu juhatus edastas pöördumise menetlemiseks kultuurikomisjonile.

Riigikogu kultuurikomisjon arutas käesoleva aasta 12. jaanuari istungil kollektiivset pöördumist „Eesti kool on eesti keele kodu“, mille eesmärk on tugevdada eesti keele ja kultuuri kaitset haridussüsteemis ning tagada õppeasutustes eestikeelne õppe- ja kasvukeskkond. Komisjon arutas esitatud ettepanekuid koos Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Pöördumise esindajad arutelul ei osalenud. Istungil osalesid ministeeriumi esindajatena keelepoliitika asekanstler Kairi Kaldoja ning eestikeelsele haridusele ülemineku osakonna juhataja Helna Karu.

Pöördumises toote välja, et eriti suuremates linnades on tekkinud olukord, kus eesti õppekeelega koolides ja lasteaedades on muukeelsete laste osakaal nii suur, et koolides ei ole eestikeelset keskkonda. See mõjutab negatiivselt õppe kvaliteeti, eesti emakeelega laste keelelist ja kultuurilist arengut ning soodustab vene keele domineerimist koolielus.

Lahendusena teete ettepaneku kehtestada:

1. eesti keele test õppeasutusse astumisel;
2. muukeelsete õpilaste osakaalu piirmäär kuni 10%;
3. eestikeelne suhtluskeel kogu kooli territooriumil, sealhulgas vahetundides;
4. nõue, et eesti emakeelega lasteaia rühmade ja koolide personal valdaks eesti keelt C2-tasemel.

Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad selgitasid, et pöördumises esitatud ettepanekud – eesti keele testi kehtestamine õppeasutusse astumisel, muukeelsete õpilaste osakaalu piirmäärade kehtestamine õppeasutustes ning keelekasutuse kohustuslik reguleerimine kooli vahetundides – ei ole kooskõlas põhiseadusest tuleneva õigusega haridusele (PS § 37) ega võrdse kohtlemise põhimõttega (PS § 12). Eesti haridussüsteemi eesmärk on tagada kõigile lastele võrdne juurdepääs haridusele sõltumata nende emakeelest. Keeleteste on võimalik kasutada lapse toetuse vajaduse väljaselgitamiseks, kuid keeletestid ei tohi piirata õigust üldharidusele.

Keelekasutuse osas vahetundides selgitati, et vahetund ei ole õppetöö osa ning sellele ei laiene põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud õppekeele nõuded. Selles osas tuginetakse õiguskantsleri ja võrdõiguslikkuse voliniku tõlgendustele ning nende hinnangul ei ole keelekasutuse sund vahetundides õiguspärane ning võib kaasa tuua diskrimineerimise riski ja kahjustada laste vaimset heaolu. Samas on lubatud ja vajalik eesti keele kasutamise soodustamine koolikultuuris soovitude ja toetavate meetmete abil.

Õpetajate keeleoskuse nõuete osas selgitas Haridus- ja Teadusministeerium, et järelevalve andmetel viiakse tunnid Ida-Virumaa koolides esimestes ja neljandates klassides valdavalt läbi eesti keeles ning õpetajate keeleoskus vastab nõuetele.

Ministeerium rõhutas ka, et jätkab seiresüsteemi arendamist, et tagada üleminek eestikeelsele haridusele ja jälgib nii õpilaste kui ka õpetajate keeleoskust. Selgitati ka, et keeleline mitmekesisus ei välista kvaliteetset haridust, kui õpetamine on metoodiliselt läbimõeldud ja õpetajatele on tagatud piisav tugi.

Kultuurikomisjon rõhutab, et Eesti riigil on põhiseaduslik kohustus tagada eestikeelne haridus ning eesti keele ja kultuuri säilimine, kuid see kohustus tuleb täita viisil, mis võtab arvesse laste parimaid huve ning järgib hariduspõhiõiguse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid (PS §-d 37 ja 12). Pöördumises neljas punktis lahendustena esitatud meetmed ei ole kooskõlas põhiseaduse ega kehtiva õigusega haridusvaldkonnas. Õpetajate ja haridusasutuste personali keelenõuded on kehtestatud keeleseaduse ning selle alusel antud määruse alusel ning need peavad olema proportsionaalsed isikute tööülesannete sisuga. Punktis üks esitatud lahendusettepaneku osas märgib komisjon, et keeletestid ei tohi piirata juurdepääsu haridusele. Keeleteste on võimalik kasutada lapse toetuse vajaduse väljaselgitamiseks ja ajutise toemeetmena on lubatud õpilaste ainesisestesse tasemegruppidesse jaotamine (vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõikele 10).

Komisjon leiab, et on põhjendatud eesmärk, et koolid Eestis toimiksid sisuliselt eesti keele ja kultuuri kandjatena, ning peab vajalikuks jätkata eestikeelsele haridusele ülemineku teemal parlamentaarset kontrolli. Komisjon märgib, et üleminek hõlmab nii seaduses sätestatud järkjärgulist üleminekut eestikeelsele haridusele senistes vene õppekeelega koolides kui ka eestikeelse õppe sisulise kvaliteedi tagamist eesti õppekeelega koolides, kus õppijate keeleline taust on mitmekesine. Kvaliteetse eestikeelse hariduse eelduseks on Haridus- ja Teadusministeeriumi järelevalve eestikeelse õppe tegeliku rakendamise üle ning õpilaste ja õpetajate süsteemne toetamine mh koolides, kus esineb keelelist mitmekesisust.

Kultuurikomisjon kujundas 10. märtsi istungil kollektiivse pöördumise osas seisukoha ning otsustas lähtudes RKKTS § 152¹³ punktist 3 edastada ettepanek pädevale institutsioonile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks. Kultuurikomisjon palub ministeeriumil esitada vastuses pöördujatele ka kirjalikud seisukohad pöördumises esitatud nelja lahendusettepaneku kohta. Lisaks palub komisjon selgitada:

- hetkeolukorda õpetajate keeleoskuse nõuetele vastavuse kohta;
- kokkuvõtlikku ülevaadet senistest järelevalvetulemustest;
- edasisi tegevusi eestikeelsele haridusele üleminekul, mh ülevaadet lapsi ja õpetajaid toetavatest meetmetest koolides, kus on keeleliselt mitmekesine keskkond

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liina Kersna
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee

- Lisad:
1. Kultuurikomisjoni 12.01.2026 protokoll.pdf
 2. Kollektiivse pöördumise edastamine Haridus- ja Teadusministeeriumile lahendamiseks.asice
 3. Narva linna ja tema hallatavate üldhariduskoolide haldusjärelvalve õiendi kinnitamine.pdf
 4. Kohtla-Järve linna ja tema hallatavate üldhariduskoolide haldusjärelvalve õiendi kinnitamine.pdf